

MỘT HÀNH TRÌNH LỊCH SỬ LỚN

Trên con đường của đức tin, quyền lực và tự do

Cuộc Cải cách tại Pháp

PHÁP · 15 NGÀY, 14 ĐÊM

PARIS · REIMS · METZ · STRASBOURG · LYON · AVIGNON · NÎMES · CÉVENNES · AIGUES-MORTES · ALBI · TOULOUSE

Đức tin, quyền lực *và con đường dài đến tự do*

Hai tuần xuyên nước Pháp, từ thành phố đăng quang của các vua đến sông Garonne, để hiểu một đất nước chia rẽ vì đức tin đã chạm rãi và trả giá đắt thế nào để học cách sống cùng khác biệt.

AVIGNON, CẦU SAINT-BÉNÉZET VÀ CUNG ĐIỆN GIÁO HOÀNG

Khoảng năm 1500, nước Pháp là vương quốc của **một đức tin và một vị vua**, đăng quang tại Reims. Nhưng chỉ trong vài thập kỷ, những tư tưởng mới, nhờ **nghề in**, vượt qua sông Rhine, đến các xưởng in ở Strasbourg và Lyon, rồi đến cả triều đình. Tiếp theo là một thế kỷ **tranh luận, chiến tranh và bách hại**, rồi con đường dài đến **khoan dung**.

Chuyến đi này theo dòng lịch sử ấy từng chương một: vương quyền thiêng liêng ở **Reims**, các nhà cải cách ở **Strasbourg**, sự huy hoàng của giáo triều ở **Avignon**, thành trì Huguenot **Nîmes**, những buổi thờ phượng bí mật ở **Cévennes**, **tháp Constance**, và cuối cùng là **Toulouse**, nơi vụ án Calas biến Voltaire thành người bảo vệ tự do lương tâm.

Trước hết là một chuyến đi văn hóa, không phải giờ học lịch sử: hầm rượu champagne, vườn nho Alsace, bữa tối kiểu Lyon, ánh sáng vùng Camargue. Khách sạn chọn lọc, xe du lịch riêng và nhịp độ thong thả cho quý khách thời gian để ngắm nhìn, thấu hiểu và chiêm ngưỡng.

Năm chương, *một câu chuyện lớn*

Chuyến đi này đọc như một cuốn sách lịch sử: mỗi vùng đất mới mở ra một chương mới.

NHÀ THỜ CHÍNH TÒA REIMS

Chương I
Đức tin, vương quyền và quyền lực tôn giáo

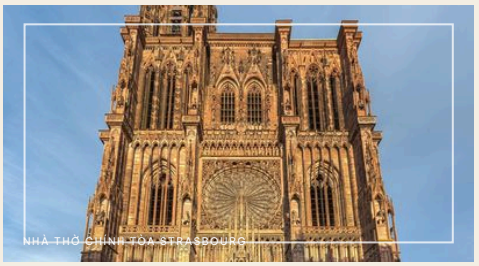
PARIS · REIMS · METZ

'Vị vua rất Kitô giáo', nhà thờ đăng quang và một vương quốc nơi ngai vàng và bàn thờ là một.

Chương II
Sự lan tỏa của tư tưởng Cải cách

STRASBOURG · LYON

Bucer, các nhà in và các nhà nhân văn: tư tưởng mới lan dọc sông Rhine và sông Rhône.

NHÀ THỜ CHÍNH TÒA STRASBOURG

CUNG ĐIỆN GIÁO HOÀNG

Chương III
Va chạm giữa tôn giáo và chính trị

AVIGNON · NÎMES

Quyền lực giáo hoàng, các thành phố Huguenot và bạo lực của các cuộc chiến tranh tôn giáo.

Chương IV
Bách hại và đức tin ẩn giấu

CÉVENNES · AIGUES-MORTES

Thời kỳ 'Sa mạc' sau năm 1685, những người camisard và 38 năm của Marie Durand trong tháp Constance.

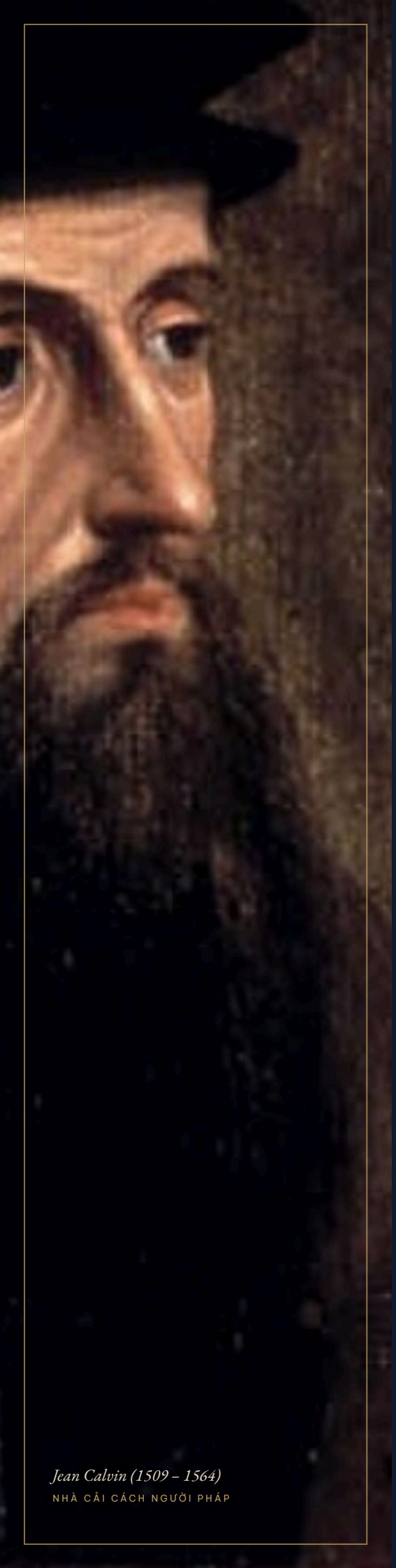

TƯỜNG THÀNH AIGUES-MORTES

ALBI VÀ SÔNG TARN

Chương V
Khoan dung và tự do lương tâm

ALBI · TOULOUSE

Từ Giáo hội Trung cổ ở Albi đến vụ án Calas và cuộc đấu tranh vì khoan dung của Voltaire.

Jean Calvin (1509 – 1564)
NHÀ CẢI CÁCH NGƯỜI PHÁP

MƯỜI BA THẾ KỶ QUA TÁM MỐC NĂM

Từ lễ rửa tội của Clovis đến Sắc lệnh Khoan dung

Một vương quốc chỉ có một đức tin đã trở thành đất nước của tự do lương tâm như thế nào?

496 — LỄ RỬA TỘI CỦA CLOVIS
Tại Reims, vua người Frank chịu phép rửa. Liên minh giữa ngai vàng và Giáo hội bắt đầu.

1309 — CÁC GIÁO HOÀNG Ở AVIGNON
Gần bảy mươi năm, giáo triều đặt tại bờ sông Rhône.

1517 — 95 LUẬN ĐỀ
Tại Wittenberg, Martin Luther mở ra cuộc tranh luận sẽ chia rẽ Kitô giáo phương Tây.

1572 — ĐÊM THÁNH BARTHÉLEMY
Ngày 24 tháng 8, đô đốc de Coligny và hàng nghìn người Tin Lành bị sát hại ở Paris và các tỉnh.

1598 — SẮC LỆNH NANTES
Henri IV ban tự do lương tâm và tự do thờ phượng tại những nơi được chỉ định.

1685 — VIỆC BÃI BỎ
Louis XIV bãi bỏ sắc lệnh. Có người chọn lưu vong, có người chọn thờ phượng bí mật nơi ‘Sa mạc’.

1762 — VỤ ÁN CALAS
Tại Toulouse, Jean Calas bị xử tử. Voltaire bênh vực ông và giúp ông được phục hồi danh dự.

1787 — SẮC LỆNH KHOAN DUNG
Louis XVI trả lại cho người Tin Lành trong vương quốc một địa vị dân sự.

LỘ TRÌNH HÀNH TRÌNH

Từ thành phố của các vua *đến bờ sông Garonne*

Từ sông Seine đến sông Garonne: tám thành phố lớn ở Alsace, thung lũng Rhône và vùng Languedoc.

1 Paris — NGÀY 1 – 2

2 Reims — NGÀY 3

3 Strasbourg — NGÀY 4 – 6

4 Lyon — NGÀY 7 – 8

5 Avignon — NGÀY 9

6 Nîmes — NGÀY 9 – 12

7 Albi — NGÀY 13

8 Toulouse — NGÀY 14 – 15

Và trên đường đi: Metz, Anduze và vùng Cévennes, Aigues-Mortes và Camargue.

15	5	4–5★	6
NGÀY, 14 ĐÊM	CHƯƠNG LỊCH SỬ	KHÁCH SẠN CHỌN LỌC	TRẢI NGHIỆM VÙNG MIỀN

LỘ TRÌNH

Từ sông Seine *đến sông Garonne*

Toàn bộ hành trình bằng xe du lịch riêng, mỗi chặng tối đa vài giờ.

1 Paris
NGÀY 1 – 2

2 Reims
NGÀY 3

3 Metz
NGÀY 4

4 Strasbourg
NGÀY 4 – 6

5 Lyon
NGÀY 7 – 8

6 Avignon
NGÀY 9

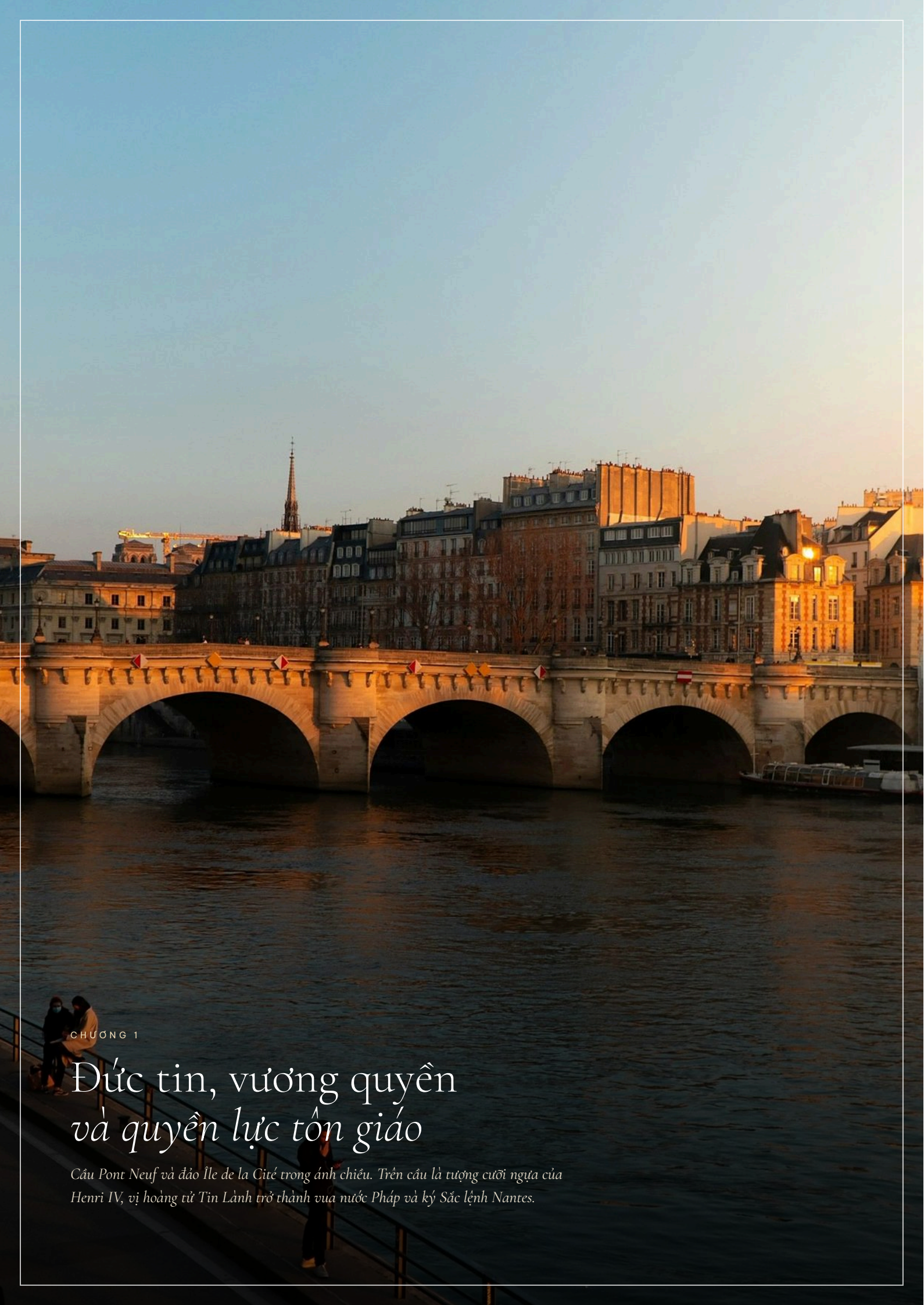
7 Nîmes
NGÀY 9 – 12

8 Anduze
NGÀY 11 · CÉVENNES, MIALET

9 Aigues-Mortes
NGÀY 12 · CAMARGUE

10 Albi
NGÀY 13

11 Toulouse
NGÀY 14 – 15

CHƯƠNG 1

Đức tin, vương quyền *và quyền lực tôn giáo*

Cầu Pont Neuf và đảo Île de la Cité trong ánh chiều. Trên cầu là tượng cưỡi ngựa của Henri IV, vị hoàng tử Tin Lành trở thành vua nước Pháp và ký Sắc lệnh Nantes.

PARIS NHÌN TỪ TROCADÉRO

NGÀY 1 · PARIS

Paris, *kinh đô của ‘vị vua rất Kitô giáo’*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Đến sân bay Paris-Charles de Gaulle *trưởng đoàn đón đoàn*	Xe đưa về khách sạn, nhận phòng *thời gian tự do*	Bữa tối chào mừng và giới thiệu chuyến đi *nghỉ đêm tại Paris*

Một thành phố nơi mỗi viên đá kể về đức tin, quyền lực và nghệ thuật.

Trưởng đoàn đón quý khách tại **sân bay Charles de Gaulle** và xe đưa vào trung tâm **Paris**. Qua cửa kính hiện ra những khung cảnh của câu chuyện sắp tới: cung điện hoàng gia cũ **Louvre**, các tháp của **Nhà thờ Đức Bà**, đôi bờ sông Seine.

Vào thế kỷ XVI, vua Pháp mang tước hiệu **‘vị vua rất Kitô giáo’**. Vương miện, Giáo hội và vương quốc là một. Muốn hiểu cuộc Cải cách tại Pháp, trước hết phải hiểu mối gắn kết ấy.

Buổi tối, một **bữa tối chào mừng** và phần giới thiệu lịch sử ngắn mở đầu chuyến đi.

BẠN CÓ BIẾT?

1534

Đêm 17 rạng 18 tháng 10, những tờ truyền đơn chống thánh lễ được dán khắp Paris, thậm chí trên cửa phòng ngủ của nhà vua ở Amboise. Sau ‘Vụ truyền đơn’ này, François I quay sang chống những người đòi cải cách.

ĐIỆN LOUVRE, CUNG ĐIỆN CỦA CÁC VUA PHÁP

NGÀY 2 · PARIS

Cuộc Cải cách *trước quyền lực hoàng gia*

BUỔI SÁNG

Nhà thờ Oratoire du Louvre, đài tưởng niệm Coligny, Saint-Germain-l'Auxerrois

Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe

BUỔI CHIỀU

Bảo tàng Carnavalet, lịch sử Paris

BUỔI TỐI

Du thuyền trên sông Seine lúc hoàng hôn

nghỉ đêm tại Paris

Buổi sáng theo dấu Đêm Thánh Barthélemy, buổi tối ngắm sông Seine rực đèn.

Đối diện điện Louvre, cạnh hậu cung của **nhà thờ Oratoire du Louvre**, nay là nhà thờ Tin Lành, là đài tưởng niệm **đô đốc de Coligny**, thủ lĩnh Huguenot bị sát hại gần đó trong đêm **24 tháng 8 năm 1572**. Tương truyền chuông nhà thờ **Saint-Germain-l'Auxerrois**, giáo xứ của các vua bên kia đường, đã phát tín hiệu cho cuộc thảm sát.

Buổi chiều, **Bảo tàng Carnavalet** trong các dinh thự Phục hưng ở khu Marais đặt những sự kiện này vào dòng lịch sử dài của Paris, cho đến **Henri IV** và Sắc lệnh Nantes.

Khi đêm xuống, một chuyến **du thuyền trên sông Seine** cho thấy Paris lung linh dưới hàng nghìn ngọn đèn.

BẠN CÓ BIẾT?

1811

Napoléon đã trao Oratoire cho Hội thánh Cải cách Paris. Ban đầu đây là nhà nguyện của dòng Oratoire, nơi Louis XIII và Louis XIV từng cầu nguyện.

NHÀ THỜ TIN LÀNH ORATOIRE DU LOUVRE, ĐÀI TƯỞNG NIỆM ĐÔ ĐỐC DE COLIGNY

KHU VƯỜN CỦA BẢO TÀNG CARNAVALET

MẶT TIỀN PHÍA TÂY NHÀ THỜ CHÍNH TÒA REIMS

NGÀY 3 · REIMS

Reims, *vương quyền thiêng liêng*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Đi Reims, nhà thờ chính tòa Đức Bà và Cung điện Tau *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Nhà champagne: thăm hầm rượu và thưởng thức có thuyết minh	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Reims*

BẠN CÓ BIẾT?

1825

Charles X là vị vua cuối cùng đăng quang tại Reims. Năm 1429, Jeanne d'Arc đã đưa Charles VII đến đây.

Buổi sáng dưới mái vòm đăng quang, buổi chiều trong hầm đá phấn.

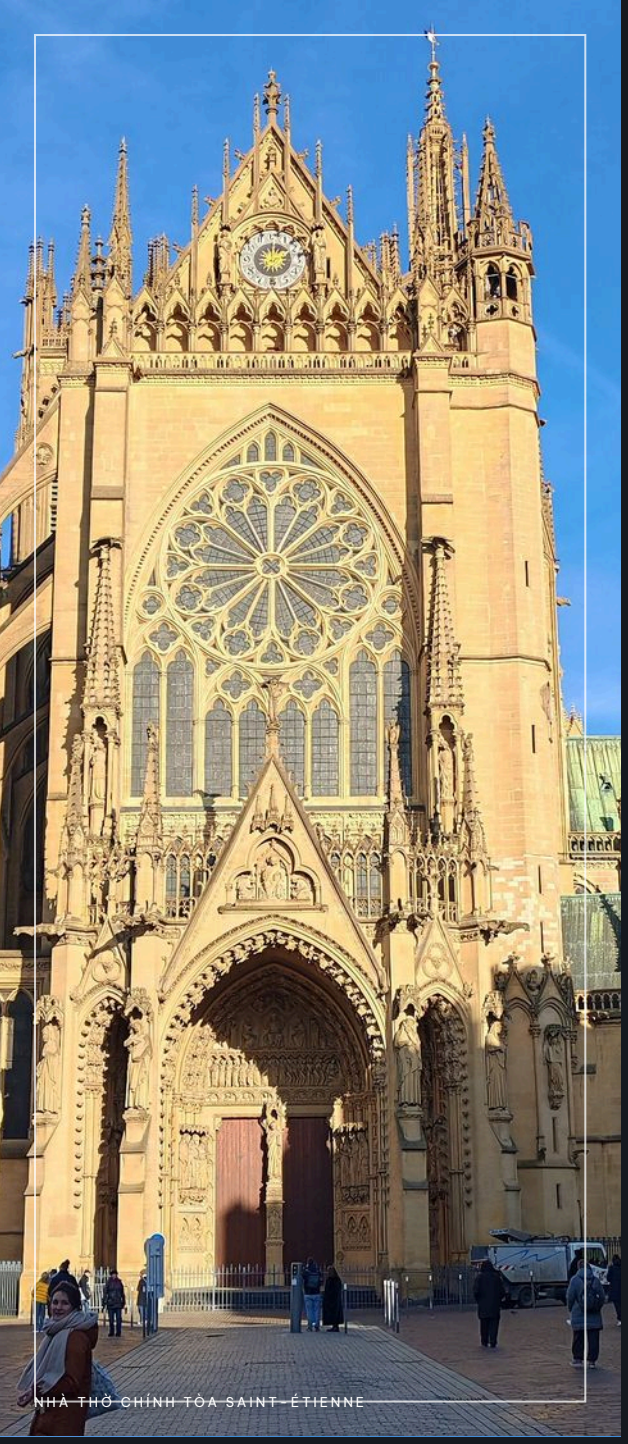
Tại Reims, **Clovis** được thánh Rémi rửa tội, và trong gần một nghìn năm các vua Pháp nhận lễ xức dầu **đăng quang** tại đây. **Nhà thờ chính tòa Đức Bà** phô bày mặt tiền đầy tượng, với **'thiên thần mỉm cười'** nổi tiếng; trong **Cung điện Tau** bên cạnh, dinh tổng giám mục cũ, lưu giữ kho báu đăng quang (nếu mở cửa).

Buổi chiều, một **nhà champagne** danh tiếng mở cửa những hầm rượu đục trong đá phấn, sau đó là buổi **thưởng thức có thuyết minh**.

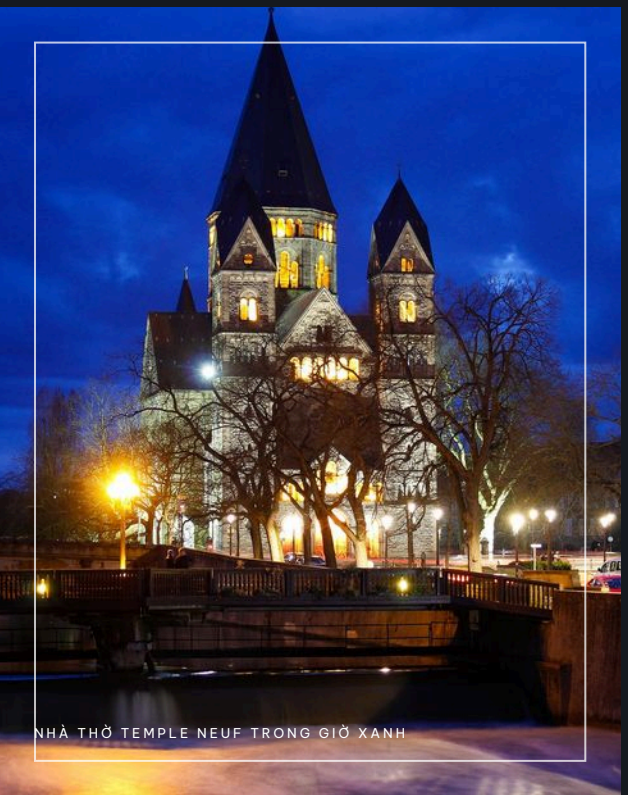
Hiểu được liên minh giữa ngai vàng và bàn thờ, ta sẽ thấy điều mà cuộc Cải cách đã làm lung lay.

GIÁ CHAI TRONG HẦM ĐÁ PHẤN CỦA MỘT NHÀ CHAMPAGNE

NHÀ THỜ CHÍNH TÒA SAINT-ÉTIENNE

NHÀ THỜ TEMPLE NEUF TRONG GIỜ XANH

NGÀY 4 · METZ

Metz, *thành phố giữa hai thế giới*

BUỔI SÁNG	Đi Metz, nhà thờ chính tòa Saint-Étienne *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*
BUỔI CHIỀU	Phố cổ Metz và sông Moselle, sau đó đi Strasbourg
BUỔI TỐI	Đến Alsace *nghỉ đêm tại Strasbourg*

Một nhà thờ của ánh sáng, nơi nước Pháp và Đế quốc gặp nhau.

Nhà thờ chính tòa Saint-Étienne, **'chiếc đèn lồng của Thiên Chúa'**, có một trong những diện tích kính màu lớn nhất châu Âu, từ cửa kính Trung cổ đến tác phẩm của **Marc Chagall**.

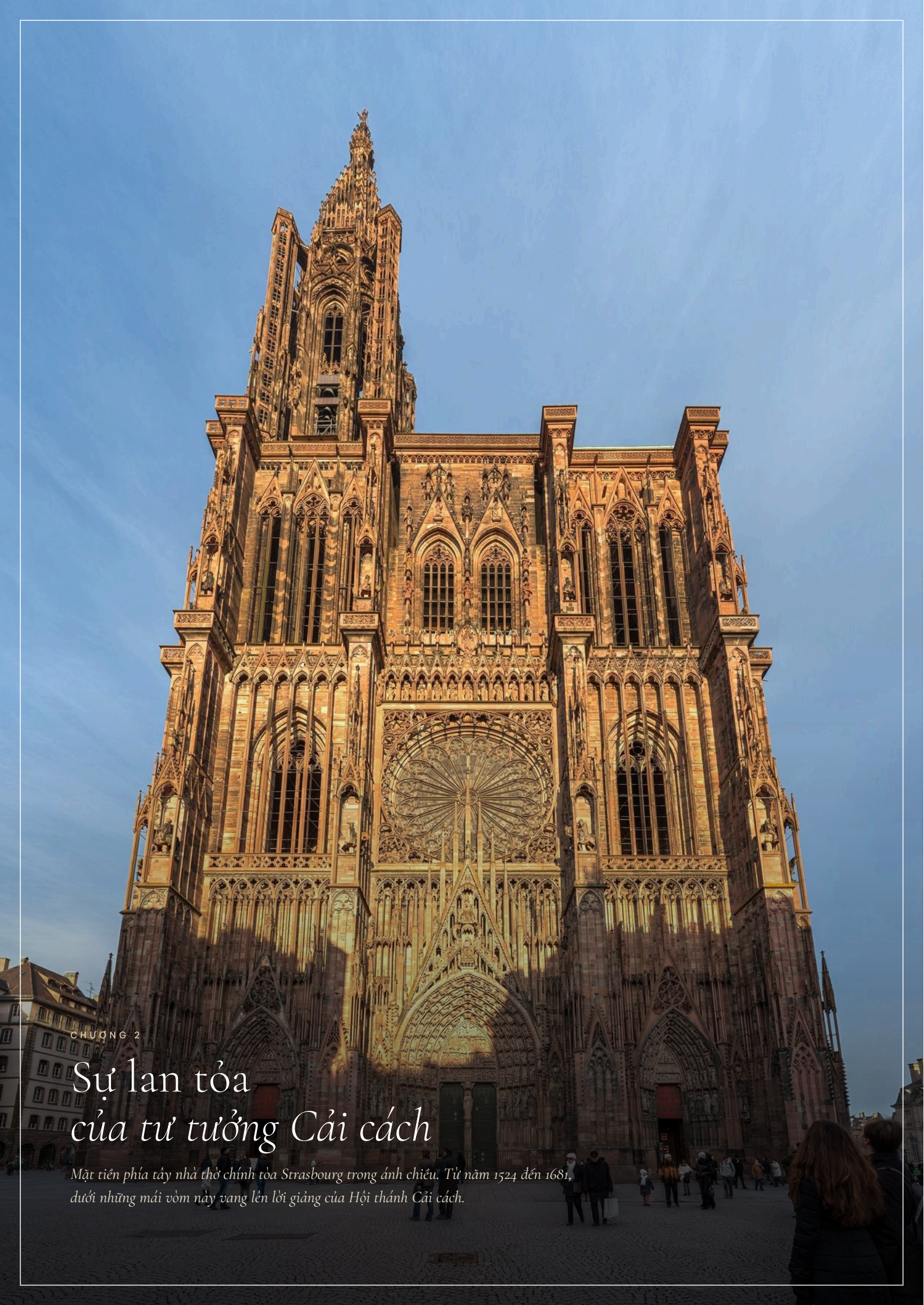
Là thành phố tự do của Đế quốc La Mã Thần thánh, từ thập niên 1520 Metz đã nghe lời giảng của các nhà cải cách như **Guillaume Farel**. Ngay cả khi thành phố chịu sự bảo hộ của Pháp từ **1552**, một cộng đồng Tin Lành vẫn tồn tại lâu dài giữa nhà vua, giám mục và Đế quốc. **Temple Neuf**, xây đầu thế kỷ XX trên một hòn đảo giữa sông Moselle, gợi nhớ sự hiện diện bền bỉ ấy.

Buổi chiều, xe đưa đoàn đến **Strasbourg**.

BẠN CÓ BIẾT?

6.500

mét vuông kính màu chiếu sáng nhà thờ chính tòa Metz, một trong những diện tích lớn nhất thế giới.

CHƯƠNG 2

Sự lan tỏa *của tư tưởng Cải cách*

Mặt tiền phía tây nhà thờ chính tòa Strasbourg trong ánh chiều. Từ năm 1524 đến 1681, dưới những mái vòm này vang lên lời giảng của Hội thánh Cải cách.

GIAN GIỮA NHÀ THỜ SAINT-THOMAS

NGÀY 5 · STRASBOURG

Strasbourg, *một thành phố cải cách*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Nhà thờ Saint-Thomas và nhà thờ chính tòa *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Phố cổ và khu La Petite France	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Strasbourg*

Martin Bucer, các nhà in và một thành phố đã chọn cuộc Cải cách.

Strasbourg, thành phố tự do của Đế quốc nơi **Gutenberg** thực hiện những thử nghiệm đầu tiên, là thành phố của sách. Từ năm 1523, thành phố đón nhận cuộc Cải cách dưới sự dẫn dắt của **Martin Bucer** và trở thành nơi nương náu cho người bị bách hại. Từ 1538 đến 1541, **Jean Calvin** làm mục sư cho hội thánh người tị nạn Pháp tại đây.

Trong **nhà thờ Saint-Thomas**, nhà thờ Tin Lành của Bucer, có cây đàn organ **Silbermann** mà Mozart từng chơi và lăng mộ thống chế de Saxe. Sau đó chúng ta thăm **nhà thờ chính tòa**, có ngọn tháp từng cao nhất thế giới Kitô giáo trong nhiều thế kỷ.

Buổi chiều, dạo bước giữa những ngôi nhà khung gỗ và kênh đào của **La Petite France**.

BẠN CÓ BIẾT?

1681

Từ 1524 đến 1681, nhà thờ chính tòa Strasbourg là nhà thờ Tin Lành; Louis XIV trả lại cho Giáo hội Công giáo.

NHÀ KAMMERZELL VÀ NHÀ THỜ CHÍNH TÒA

CẦU PONTS COUVERTS VÀ KHU LA PETITE FRANCE

NGÀY 6 · STRASBOURG

Nghệ thuật, Kinh Thánh *và vấn đề hình tượng*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Bảo tàng Œuvre Notre-Dame *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Thăm một trang trại rượu vang Alsace và thưởng thức có thuyết minh	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Strasbourg*

Một bảo tàng đầy kiệt tác Trung cổ, và những vườn nho Alsace.

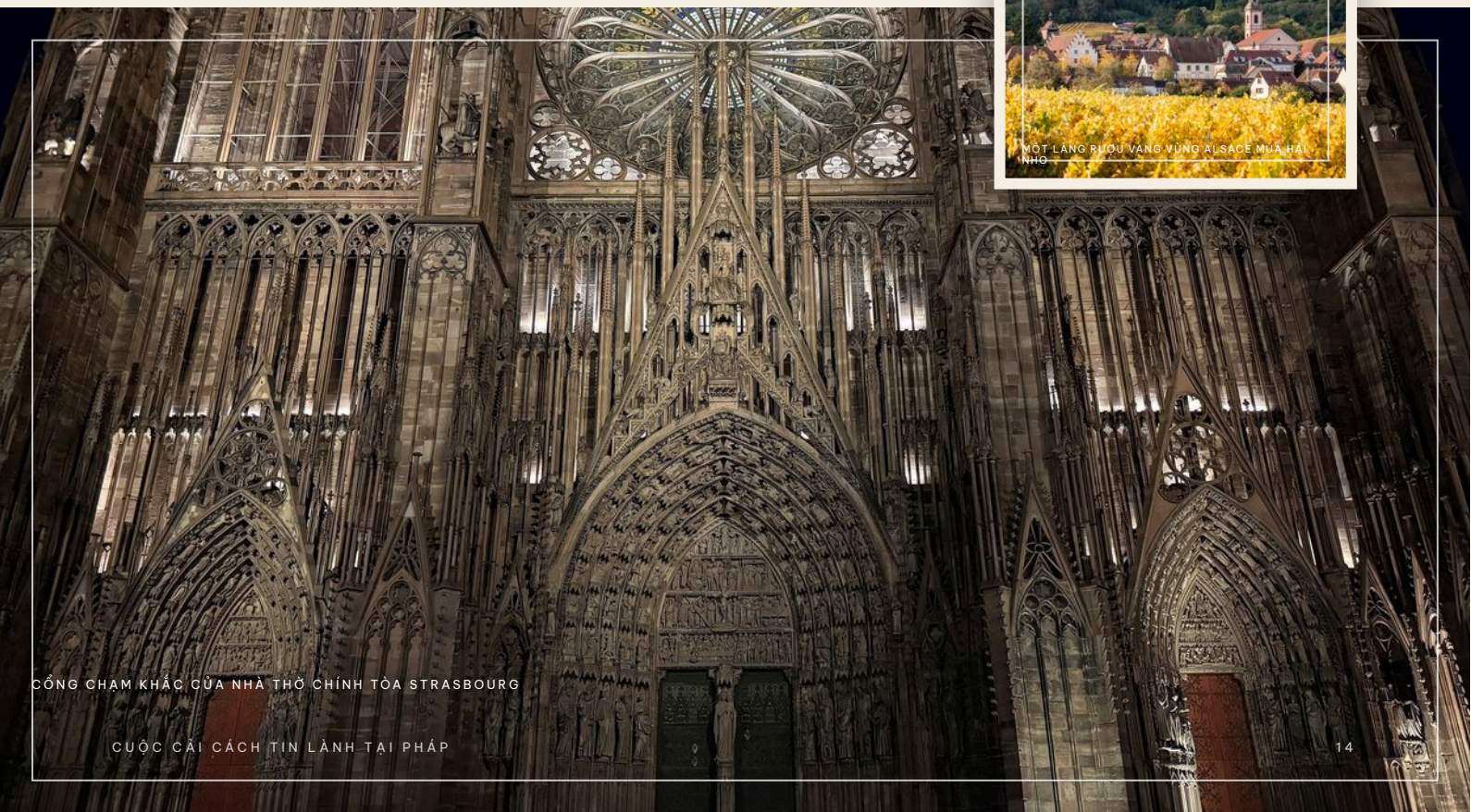
Bảo tàng Œuvre Notre-Dame lưu giữ các tượng gốc của nhà thờ chính tòa, trong đó có cặp tượng nổi tiếng **'Giáo hội và Hội đường'**, cùng hội họa Trung cổ và Phục hưng. Nơi lý tưởng để hiểu một trong những cuộc tranh luận lớn của thế kỷ XVI: Giáo hội có nên giữ **hình tượng**? Ở Strasbourg và nhiều thành phố cải cách khác, tranh thờ và tượng đã bị dời khỏi nhà thờ.

Buổi chiều, một **trang trại rượu vang Alsace** đón đoàn giữa vườn nho để tham quan và **thưởng thức có thuyết minh**.

BẠN CÓ BIẾT?

1439

Tháp phía bắc nhà thờ chính tòa Strasbourg, hoàn thành năm ấy, cao 142 mét, là công trình cao nhất thế giới cho đến thế kỷ XIX.

MỘT LÀNG RƯỢU VANG VÙNG ALSACE MÙA HÁI NHO

CỔNG CHẠM KHẮC CỦA NHÀ THỜ CHÍNH TÒA STRASBOURG

PHỐ CỔ LYON BÊN SÔNG SAÔNE BUỔI TỐI

NGÀY 7 · LYON

Lyon, *nghề in, đức tin và thời Phục hưng*

BUỔI SÁNG

Đi Lyon, dừng ăn trưa trên đường

BUỔI CHIỀU

Phố cổ Lyon, các traboule, nhà thờ chính tòa Saint-Jean và Temple du Change

Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe

BUỔI TỐI

Bữa tối truyền thống kiểu Lyon

nghỉ đêm tại Lyon

BẠN CÓ BIẾT?

1803

Loge du Change, nơi các chủ ngân hàng Lyon giao dịch, đã được trao cho Hội thánh Cải cách và từ đó là nhà thờ Tin Lành.

Một thành phố Phục hưng nơi sách vở lan truyền tư tưởng mới.

Xe băng qua miền đông nước Pháp đến **Lyon**. Vào thế kỷ XVI, Lyon là một trong những trung tâm **nghề in** của châu Âu: hàng trăm xưởng in, nhiều xưởng có thiện cảm với tư tưởng mới, in Kinh Thánh, sách thánh vịnh và tác phẩm của các nhà nhân văn. Năm **1562**, người Tin Lành thậm chí làm chủ thành phố trong một năm.

Ở **phố cổ Lyon**, hướng dẫn viên dẫn đoàn qua các **traboule**, những lối đi ẩn giữa các sân trong thời Phục hưng, đến **nhà thờ chính tòa Saint-Jean** và **Temple du Change**, sở giao dịch thương nhân xưa nay đã thành nhà thờ Tin Lành.

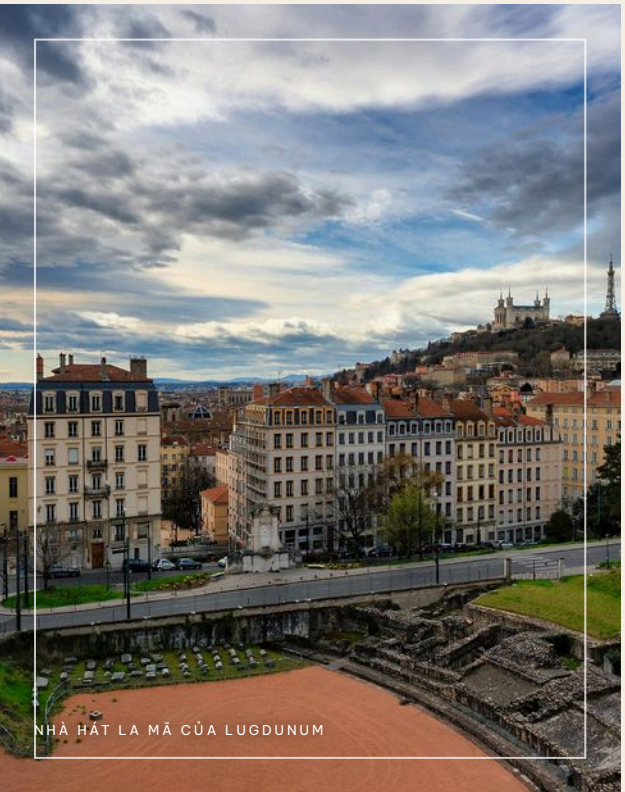
Buổi tối, quý khách thưởng thức một **bữa tối truyền thống kiểu Lyon**.

NHÀ THỜ SAINT-GEORGES BÊN SÔNG SAÔNE VÀ ĐỒI FOURVIÈRE

VƯƠNG CUNG THÁNH ĐƯỜNG ĐỨC BÀ FOURVIÈRE

NHÀ HÁT LA MÃ CỦA LUGDUNUM

NGÀY 8 · LYON

Lyon, *cội rễ Kitô giáo chung*

BUỔI SÁNG	Bảo tàng Lugdunum và nhà hát La Mã *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*
BUỔI CHIỀU	Bảo tàng Mỹ thuật: hội họa tôn giáo châu Âu
BUỔI TỐI	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Lyon*

Lịch sử của một Kitô giáo còn hiệp nhất, rất lâu trước khi chia tách.

Trên đồi Fourvière, **Bảo tàng Lugdunum** và **nhà hát La Mã** tái hiện thủ phủ xứ Gaule. Tại đây năm **177**, Hội thánh đầu tiên của Lyon bị bách hại: giám mục **Pothin** chết trong ngục, nữ nô lệ **Blandine** bị ném cho thú dữ. Họ là những Kitô hữu đầu tiên của xứ Gaule, được cả người Công giáo lẫn Tin Lành tôn kính.

Buổi chiều, tại **Bảo tàng Mỹ thuật** đặt trong một tu viện Biển Đức cũ, quý khách chiêm ngưỡng tuyển chọn **hội họa tôn giáo châu Âu** từ Trung cổ đến Baroque: để thấy mỗi truyền thống đã thể hiện đức tin của mình ra sao.

BẠN CÓ BIẾT?

Năm 48

'Bảng đồng Claude', tấm đồng khắc bài diễn văn của hoàng đế Claude sinh ra tại Lyon, là báu vật lớn của Bảo tàng Lugdunum.

CHƯƠNG 3

Va chạm giữa *tôn giáo và chính trị*

Cung điện Giáo hoàng bên sông Rhône. Từ 1309 đến 1377, Avignon là nơi đặt giáo triều, biểu tượng của quyền lực mà các nhà cải cách về sau đặt lại vấn đề.

NHÀ THỜ CHÍNH TÒA NOTRE-DAME DES DOMS VÀ CUNG ĐIỆN GIÁO HOÀNG

NGÀY 9 · AVIGNON VÀ NÎMES

Avignon, *thành phố của các giáo hoàng*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Đi Avignon, Cung điện Giáo hoàng *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Thời gian tự do ở Avignon, sau đó đi Nîmes	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Nîmes*

Cung điện Gothic lớn nhất thế giới, trái tim của quyền lực giáo hoàng.

Gần bảy mươi năm, bảy vị giáo hoàng đã ngự tại **Avignon**. **Cung điện Giáo hoàng**, vừa là pháo đài vừa là triều đình, kể về quyền lực và sự giàu có của Giáo hội Trung cổ, cũng như những lời phê phán mà quyền lực ấy khơi dậy.

Hiểu thế giới của **quyền lực giáo hoàng** là hiểu cả những đòi hỏi của các nhà cải cách lẫn sự gắn bó sâu sắc của biết bao người Pháp với đức tin Công giáo. Sau thời gian tự do ở thành phố của **cầu Saint-Bénézet**, xe đưa đoàn đến **Nîmes**.

BẠN CÓ BIẾT?

1791

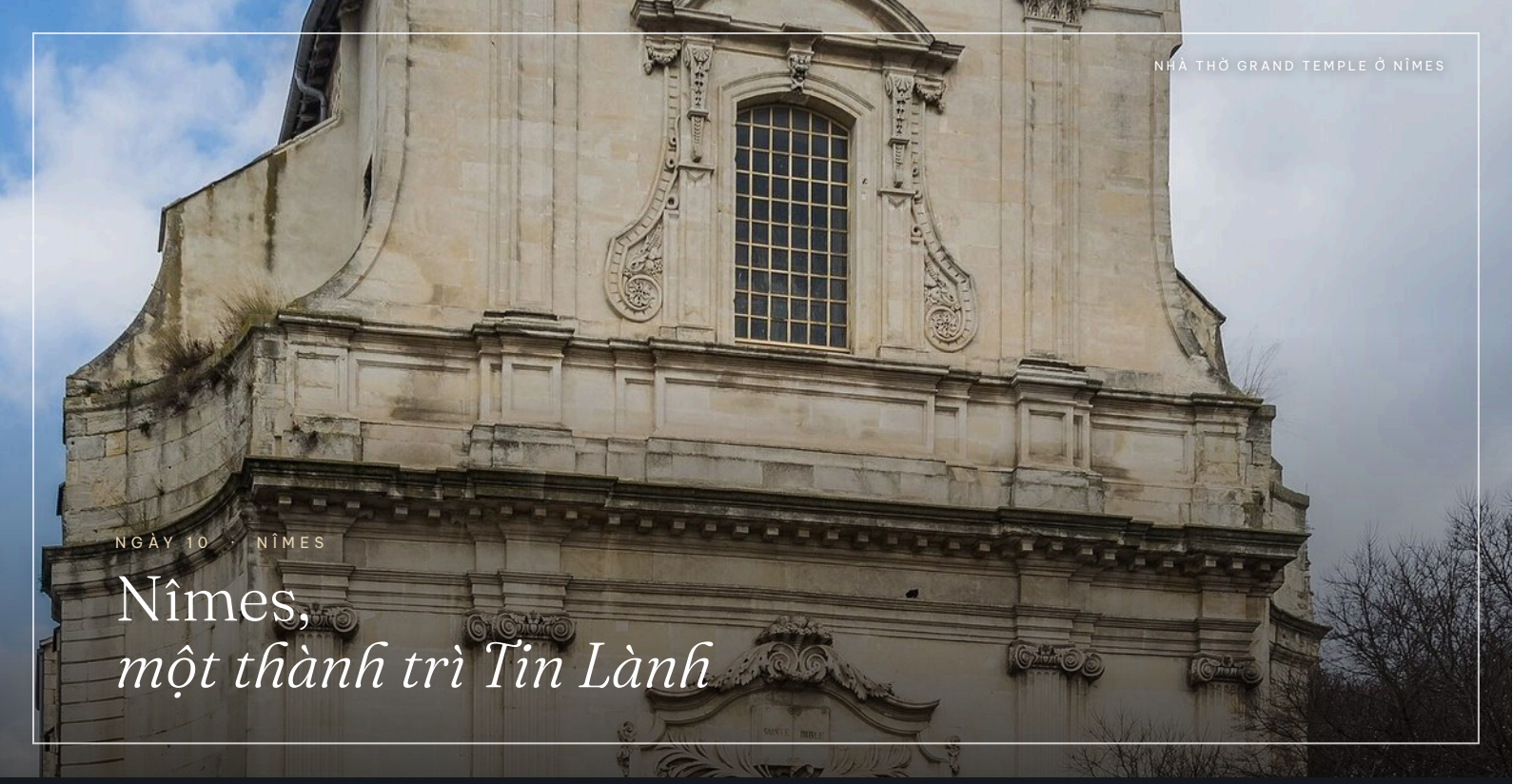
Avignon và vùng Comtat Venaissin vẫn là lãnh thổ giáo hoàng rất lâu sau khi các giáo hoàng trở về Rôma, cho đến Cách mạng Pháp.

SÂN LỚN CỦA CUNG ĐIỆN GIÁO HOÀNG

CẦU SAINT-BÉNÉZET LÚC HOÀNG HÔN

NHÀ THỜ GRAND TEMPLE Ở NÎMES

NGÀY 10 · NÎMES

Nîmes, *một thành trì Tin Lành*

BUỔI SÁNG

Grand Temple và Nîmes của người Tin Lành

Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe

BUỔI CHIỀU

Đền Maison Carrée và Nîmes thời La Mã

BUỔI TỐI

Buổi tối tự do

nghỉ đêm tại Nîmes

BẠN CÓ BIẾT?

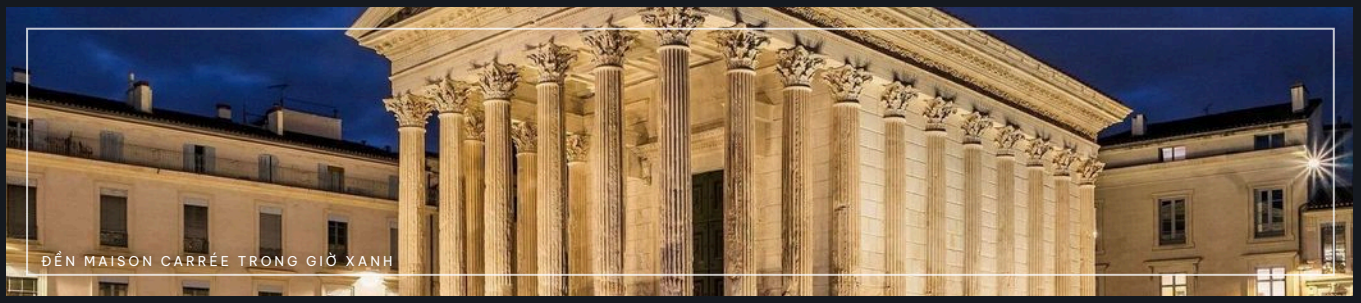
1567

Vụ Michelade diễn ra ngày 29 và 30 tháng 9, quanh lễ thánh Micae, tên gọi của cuộc thảm sát bắt nguồn từ đó.

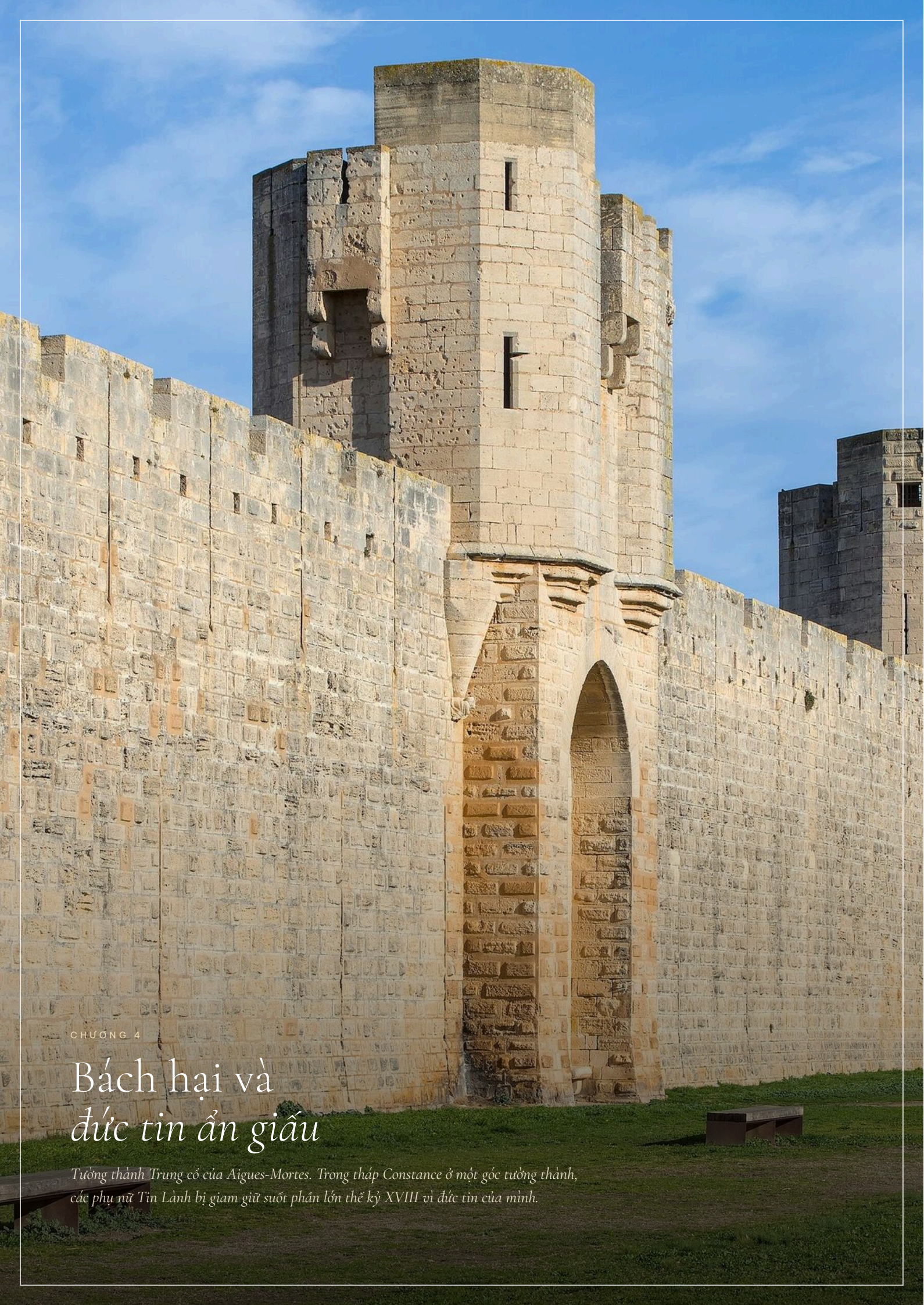
Một thành phố La Mã đã trở thành một trong những thủ phủ của đạo Tin Lành Pháp.

Vào thế kỷ XVI, phần lớn cư dân **Nîmes** theo cuộc Cải cách. Các cuộc chiến tranh tôn giáo ở đây rất khốc liệt và bạo lực không chừa bên nào: trong vụ **Michelade** năm 1567, các thân hào và giáo sĩ Công giáo bị người Tin Lành sát hại. Tại **Grand Temple**, vốn là nhà thờ dòng Đa Minh, chúng ta bắt đầu khám phá Nîmes của người Tin Lành.

Buổi chiều, trở về thời La Mã: **Maison Carrée**, một trong những ngôi đền La Mã được bảo tồn tốt nhất thế giới, **đấu trường** và vườn Jardins de la Fontaine.

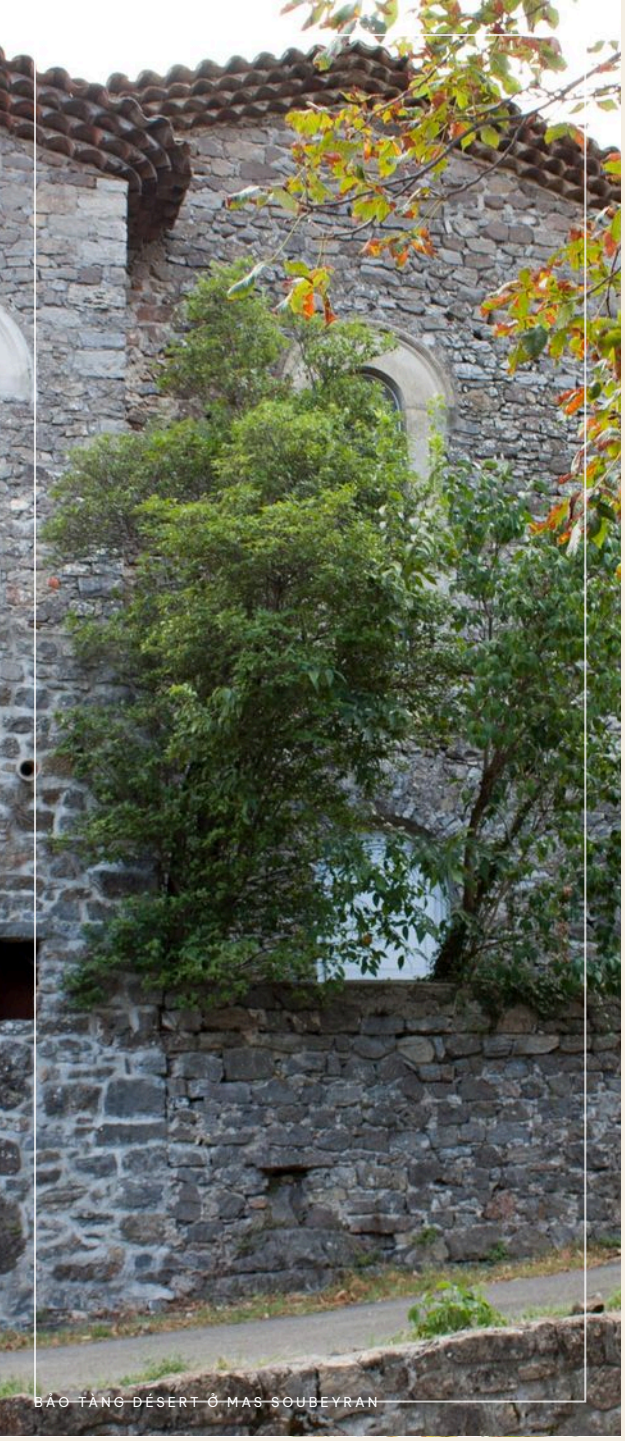
ĐỀN MAISON CARRÉE TRONG GIỜ XANH

CHƯƠNG 4

Bách hại và *đức tin ẩn giấu*

Tường thành Trung cổ của Aigues-Mortes. Trong tháp Constance ở một góc tường thành, các phụ nữ Tin Lành bị giam giữ suốt phần lớn thế kỷ XVIII vì đức tin của mình.

BẢO TÀNG DÉSERT Ở MAS SOUBEYRAN

MỘT THUNG LŨNG VÙNG CÉVENNES

NGÀY 11 · CÉVENNES

Vùng Cévennes, *đức tin ẩn giấu*

BUỔI SÁNG	Đi Anduze, Grand Temple *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*
BUỔI CHIỀU	Bảo tàng Désert ở Mialet
BUỔI TỐI	Về Nîmes *nghỉ đêm tại Nîmes*

Những ngọn núi bí mật, nơi người ta cầu nguyện dưới bầu trời rộng mở.

Sau khi **Sắc lệnh Nantes bị bãi bỏ** năm 1685, các nhà thờ bị phá và mục sư bị trục xuất. Ở vùng **Cévennes**, người ta bí mật nhóm họp, ẩn mình trong rừng và thung lũng: những **'buổi nhóm nơi Sa mạc'**. Năm 1702, cuộc nổi dậy của những người **camisard** bùng nổ.

Ở **Anduze**, cửa ngõ vùng Cévennes, là **Grand Temple**, một trong những nhà thờ Tin Lành lớn nhất nước Pháp. Tại Mas Soubeyran, ngôi nhà nơi thủ lĩnh camisard Roland sinh ra đã thành **Bảo tàng Désert**: những cuốn Kinh Thánh nhỏ đến mức giấu được trong búi tóc, bục giảng tháo rời để cất giấu, ký ức về những người bị đày chèo thuyền.

BẠN CÓ BIẾT?

1911

Bảo tàng Désert mở cửa năm 1911. Mỗi chủ nhật đầu tiên của tháng 9, hàng nghìn người Tin Lành quy tụ tại đây cho 'Assemblée du Désert'.

THÁP CONSTANCE VÀ TƯỜNG THÀNH

NGÀY 12 · AIGUES-MORTES VÀ CAMARGUE

‘Hãy kháng cự, *một chữ khắc vào đá*

BUỔI SÁNG

Aigues-Mortes, tường thành và tháp Constance

Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe

BUỔI CHIỀU

Truyền thống Camargue và thưởng thức sản vật địa phương

BUỔI TỐI

Buổi tối tự do

nghỉ đêm tại Nîmes

Buổi sáng đối diện ký ức, buổi chiều trong ánh sáng đầm lầy.

Trong vòng **tường thành** Trung cổ còn nguyên vẹn, **Aigues-Mortes** như nổi trên đầm phá. Vào thế kỷ XVIII, **tháp Constance** giam giữ các phụ nữ Tin Lành không chịu chối bỏ đức tin. **Marie Durand** vào đây năm 1730 và chỉ được thả năm 1768. Chữ **‘register’** (‘hãy kháng cự’) khắc trên đá từ lâu được gắn với tên bà.

Buổi chiều, vùng **Camargue** mở cửa đón đoàn: nếu có thể, thăm một **manade**, trang trại nuôi bò truyền thống, và thưởng thức sản vật địa phương.

BẠN CÓ BIẾT?

38 năm

Bị giam năm mười chín tuổi vì người anh Pierre là mục sư, Marie Durand chưa bao giờ chối bỏ đức tin.

THÁP CONSTANCE LÚC HOÀNG HÔN

NGỰA CAMARGUE TRONG NẮNG VÀNG

CHƯƠNG 5

Khoan dung *và tự do lương tâm*

Mái vòm vẽ tranh của nhà thờ chính tòa Sainte-Cécile ở Albi, tác phẩm của các họa sĩ Ý đầu thế kỷ XVI, ngay trước cuộc Cải cách.

NGÀY 13 · ALBI

Albi, *quyền lực tôn giáo và di sản nghệ thuật*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Băng qua vùng Languedoc đến Albi	Nhà thờ chính tòa Sainte-Cécile và Cung điện Berbie *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Buổi tối tự do *nghỉ đêm tại Albi*

Một pháo đài gạch, nơi Giáo hội Trung cổ phô bày tất cả vẻ huy hoàng.

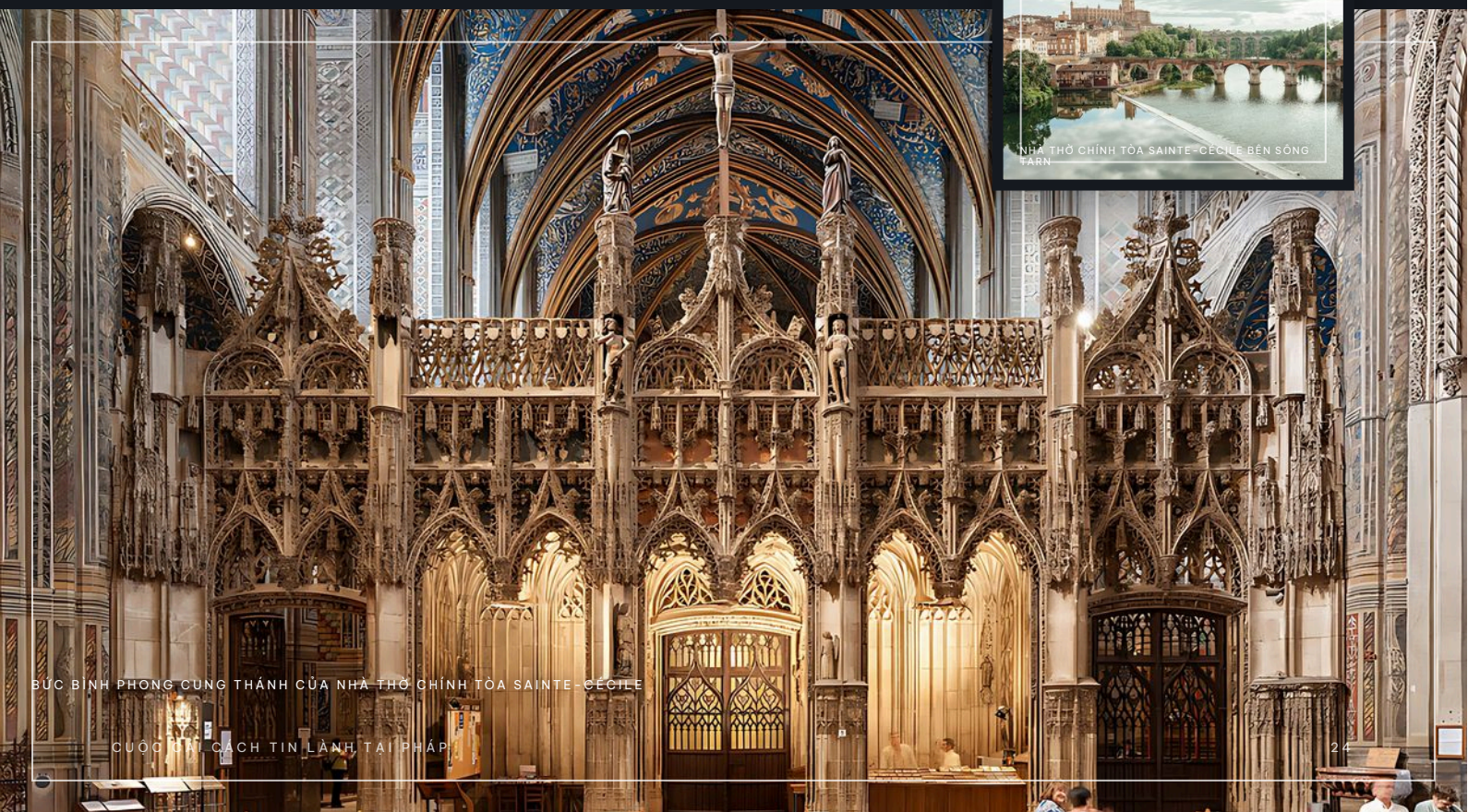
Nhà thờ chính tòa Sainte-Cécile, khởi công năm **1282**, là nhà thờ chính tòa bằng gạch lớn nhất thế giới. Sau vẻ ngoài như pháo đài là một nội thất ngoạn mục: mái vòm vẽ tranh, **bình phong cung thánh** chạm như ren và một trong những bức **'Phán xét cuối cùng'** lớn nhất cuối thời Trung cổ.

Nhà thờ được xây sau cuộc thập tự chinh chống phái **Cathar**, một phong trào nhị nguyên thế kỷ XII – XIII, không liên quan gì đến cuộc Cải cách ba thế kỷ sau. **Cung điện Berbie** bên cạnh, dinh giám mục cũ, nay là **Bảo tàng Toulouse-Lautrec**.

BẠN CÓ BIẾT?

2010

Thành phố giám mục Albi, với nhà thờ chính tòa, dinh giám mục và cầu Pont-Vieux, được UNESCO công nhận là di sản thế giới.

NHÀ THỜ CHÍNH TÒA SAINTE-CÉCILE BÊN SÔNG TARN

BỨC BÌNH PHONG CUNG THÁNH CỦA NHÀ THỜ CHÍNH TÒA SAINTE-CÉCILE

VƯƠNG CUNG THÁNH ĐƯỜNG SAINT-SERNIN

NGÀY 14 · TOULOUSE

Toulouse, *từ bách hại đến khoan dung*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Đi Toulouse, vụ án Calas trong phố cổ *Hướng dẫn viên nói tiếng Việt, hệ thống tai nghe*	Vương cung thánh đường Saint-Sernin và trung tâm lịch sử	Bữa tối chia tay *nghỉ đêm tại Toulouse*

BẠN CÓ BIẾT?

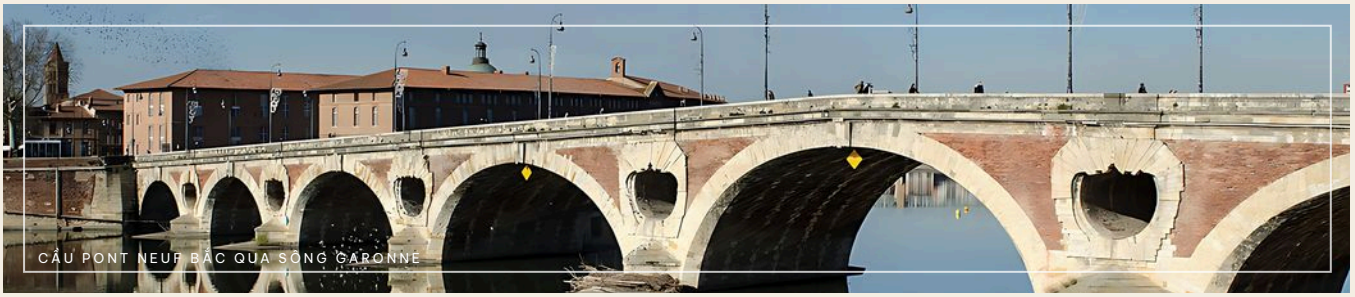
1763

Voltaire xuất bản Luận về khoan dung, một trong những tác phẩm nền tảng của tự do lương tâm ở châu Âu.

Một sai lầm tư pháp đã thay đổi lịch sử tự do.

Năm 1761, **Marc-Antoine Calas**, con trai một thương gia Tin Lành, được phát hiện đã chết trong nhà cha mẹ. Cha anh là **Jean Calas**, bị buộc tội giết con để ngăn con cải đạo sang Công giáo, bị nghị viện Toulouse kết án và xử tử năm **1762**. **Voltaire** lên tiếng bênh vực, viết **Luận về khoan dung** và giúp ông được phục hồi danh dự năm 1765.

Buổi chiều, quý khách dạo quanh **vương cung thánh đường Saint-Sernin**, kiệt tác Roman trên con đường hành hương Santiago, và khu phố cổ bằng gạch hồng. Buổi tối là **bữa tối chia tay**.

CẦU PONT NEUF BẮC QUA SÔNG GARONNE

SÔNG GARONNE VÀ HÔTEL-DIEU TRONG GIỜ XANH

NGÀY 15 · VỀ NƯỚC

Tự do lương tâm, *một di sản để trao truyền*

BUỔI SÁNG	BUỔI CHIỀU	BUỔI TỐI
Xe đưa ra sân bay Toulouse-Blagnac	Chuyến bay về (nếu cần, nối chuyến qua Paris-Charles de Gaulle)	Về nước

Buổi sáng, xe đưa đoàn ra **sân bay Toulouse-Blagnac**. Còn đọng lại: thiên thần ở Reims, ngọn tháp Strasbourg, các traboule ở Lyon, sự tĩnh lặng của Cévennes, và một chữ duy nhất trên đá Aigues-Mortes.

LỜI KẾT

Những gì mang về, *những gì trao lại*

Trong hai tuần, quý khách đã đi qua năm thế kỷ lịch sử Pháp: vương quyền thiêng liêng ở **Reims**, những tư tưởng mới theo nghề in ở **Strasbourg** và **Lyon**, những va chạm ở **Avignon** và **Nîmes**, cái giá của đức tin ở **Cévennes** và **Aigues-Mortes**, và sự ra đời của khoan dung ở **Toulouse**.

Công giáo, Cải cách, Luther hay Tin Lành: mỗi du khách tìm thấy ở đây một phần cội rễ của mình. Chuyến đi không xóa đi khác biệt; nó cho thấy những truyền thống này đã vượt qua điều gì và điều gì gắn kết họ.

Mọi thứ đã sẵn sàng, *chỉ còn lên đường*

> *Một chuyến đi được thiết kế chu đáo từ đầu đến cuối: buổi sáng một điểm tham quan, buổi chiều một điểm thứ hai, và mỗi ngày đều có thời gian tự do.*

ALBI, NHÀ THỜ CHÍNH TÒA SAINTE-CÉCILE

THỜI GIAN	15 ngày, 14 đêm, từ Paris đến Toulouse
KHÁCH SẠN	Khách sạn cao cấp 4 và 5 sao chọn lọc
DI CHUYỂN	Xe du lịch riêng có nhà vệ sinh và điều hòa trong suốt hành trình
ĐỒNG HÀNH	Trưởng đoàn chuyên nghiệp nói tiếng Việt, hướng dẫn viên địa phương được cấp phép, hệ thống tai nghe
TRẢI NGHIỆM	Du thuyền sông Seine, hầm rượu champagne và thưởng thức, trang trại rượu vang Alsace, bữa tối kiểu Lyon, truyền thống Camargue
BỮA ĂN	Bữa tối chào mừng ở Paris, bữa tối kiểu Lyon, bữa tối chia tay ở Toulouse
NHỊP ĐỘ	Khởi hành khoảng 8 giờ, buổi sáng một điểm tham quan, buổi chiều một điểm thứ hai

Chương trình có thể thay đổi tùy tình trạng còn chỗ của các địa điểm và dịch vụ vào thời điểm đặt.

Ảnh: Unsplash · Ad Meskens / Commons CC BY-SA 4.0 · Diliff / Commons CC BY-SA 3.0 · Piermario Eva / Unsplash · Benjamin Smith / Wikimedia Commons CC BY-SA 4.0 · Bastien Nvs / Unsplash · MAMJODH / Flickr CC BY 2.0 · Maxime Bober / Flickr CC BY 2.0 · Julien Doclot / Unsplash · Drew de F Fawkes / Flickr CC BY 2.0 · Gary Todd from Xinzheng, China / Wikimedia Commons CC0 · Formulavee / Wikimedia Commons CC BY-SA 4.0 · Cynwolfe / Commons CC BY-SA 4.0 · ShamailAhmad / Commons CC BY-SA 4.0 · Photo Claude TRUONG-NGOC / Commons CC BY-SA 3.0 · Tim Adams / Commons CC BY 3.0 · Flocci Nivis / Commons CC BY-SA 4.0 · Chabe01 / Commons CC BY-SA 4.0 · Dmitry Djouce / Flickr CC BY 2.0 · Elliot Gouy / Unsplash · Michael / Unsplash · David Brossard / Flickr CC BY-SA 2.0 · Wolfgang Staudt / Flickr CC BY 2.0 · Benh LIEU SONG / Flickr CC BY-SA 2.0 · Moody Fotografi / Flickr CC BY 2.0 · Falcon® Photography / Flickr CC BY-SA 2.0 · Các hình ảnh khác Wikimedia Commons (CC BY / CC BY-SA) · Chân dung Jean Calvin, phạm vi công cộng.